

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Pesti kövezet*

Forrás: *Pesti Vapli*

Bp.

(Helv)

1918. VII. 26.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

361.85

Hely

Idő

1918.

Személy

Helyszám

Budapest főváros házinyomdája 1919.

PESTI KÖVEZET

Öcs, ki ne esetek!

Ezernél több gyerek áll a keleti pályaudvar indulási oldalán. Abbáziába viszik őket. Károly király nyaraltatási akciójában hívják azt a jótékony-ságot, mely ezeket a szegény pesti gyerekeket vonatra szedi és kiröpül velük az egészséges tengerpartra. Mint egy kis menetszárad, úgy néz ki a gyerekhad, hátukon zsák, gallérjukon szám, elől zászlók. A gyerekek csiripelnek, mint a verebek, lármáznak, mint a tücskök, mint mikor az ember este tóparton áll falun és megsiketül a békák lármájától, melyből egy szót se lehet érteni. Muszáj egész közel menni s egyenkint megnézni ezeket a kis békákat, hogy az ember megértse őket s le tudja írni.

„Jogy hívnak fiam?”

— Singer Andor.

Mellette egy másik áll. „Téged hogy hívnak?”

— Singer Marcell.

Marcell kilenc lesz, Andor hét. Apjuk esernyős. Andor fején sneldig matrósapka van „Zenta” felírással. Marcell már komolyabb. Rajta rendes kalap van. Fogják egymás kezét, hátukon zsák, lábukon szandál. Kérdem, nem félnek-e? Azt mondják, nem. De azért nem ereszténé el egymás kezét ez a két kis bevonult népfelkelő a világerért se. Mögöttük a kettős sorban Farkas Lajos áll. Fekete kis gyerek. Gyöngé. Alig bírja a hátizsákot. Kérdem, mi az apja. „Katonai” — mondja. — „És békevilágban pincér volt”. Ezt szomorúan mondja.

Mellette a fivére, Farkas József. Ezek is fogják egymás kezét. Azt mondják, van még egy testvérük, az hátul áll valahol. Farkas Károly, a legkisebb. „Itt vagyok, itt vagyok!” — kiáltja egész hátul élénken a pincér harmadik fia. Egész hátul állt, de azért folyton figyelte a testvéreit s mikor látta, hogy keresik őt, egyszerre elkezdett ugrálni és integetni.

Előttük Weisz Arthur áll. Trikóban. Haja lekopaszta, mint egy kis baka, úgy néz ki. Gallérjára két bakacsillagot varrtak. A kis baka szorosán tartja egy civilgyerek kezét. „Testvéred?” kérdeztem tőle. „Nem!” felel. „Hát kicsoda?” „Nem tudom!” „Hát hogy hívják?” „Nem tudom a nevét” feleli Weisz Arthur és ott áll és szorítja az ismeretlen gyerek kezét és el nem engedné. S a másik visszaszorítja. Nem ismernek ezek szegénykék senkit az egész menetszáradban, egymást szorítják, egész elzsibbad a kezük bele.

S ott állnak egymás mögött kettesbe sorakozva Törpényi István és Dedakin László, Tóth Sándor és Tóth István. Egyforma szandálban, egyforma hátizsákban. Egyiknek borbély az apja, a pupos lánykát láttam nyugodtan és mosolyogva másíknak cipész. Egyiké gépmunkás civilben, a másiké a harctéren van, nem tudja hol. Nem lehet mondani, hogy megvannak ijedve vagy hogy tiszta pupos lányka. Kezében kis gyöngyridikült szomorúak. Ezek a kis szegény gyerekek örülnek, tartott, hogy elutazhatnak Abbáziába.

Tovább állnak a lányok. Horánszky Margit és Horánszky Erzsébet. Kispestre valók, a mamájuk meghalt. Később a papájuk is elesett a harctéren. A bácsikájuk a gyám s a nénikéjük vezeti a fűszerüzletet Kispesten, abból élnek. Szép kis szelid lánykák, oly szomorúan állnak. Egyforma fehér

bluz van rajtuk, kék matrógallérral. Nézegessük tovább. Két kis lány. Kohut Irén és Kohut Kati. Fogják egymás kezét, rosszul néznek ki. Apjuk cipész volt. Szomorúak, nincs is gyerekarunk, csak ott állnak és szomorkodnak, mint a szegény asszonyok gondterhesen és reménytelenül a községi zsirüzem előtt.

Az élénkebb gyerekek lármáznak. „Gyerekek, gyerünk, gyerünk, jön a vonat.” Csakugyan megindul a nagy fekete különvonat, odahajtják a gyerekek elé. Cammogva és mogorván jön a vonat, liheg párat és megáll. A gyerekek izgatottak lesznek s a vezetők is szaladgálnak, intézkednek. Mindenki izgul és rendezkedik. „Gyerekek csatlakozni. Csatlakozni gyerekek. Ne fogj, ne fogj!” Egy mama kétségbeesetten kiabál a fia után: „szót fogadni és mindig rendes lenni.” Egy gyerek elvevett a sorból, sirva szalad, szalmakalapján sneldig felírás: „Untersee.” Sir az Untersee, mert el-

vesztette lába alól a talajt, szaladgál egyik ablakból a másikhoz. A gyerekeket felrakják a kupékba. A legtöbb gyerek szalad és izgatott. Egy kis pupos lánykát láttam nyugodtan és mosolyogva állt, nem izgatódott, hánem rendesen megvárta, amíg a többi mind feltolakszik. Mosolygott a kis rendes pupos lányka. Kezében kis gyöngyridikült

Most már a kupékban vannak a gyerekek, ott elhelyezkednek, a kedves tanítónők leültetik őket és podgyászukat elhelyezik. A gyerekek most már az ablakokba állnak és onnan kiabálnak: „mama, papa”. A szülők ott állnak a perronon és felbeszélnek a gyerekekhez. „Éhesek vagytok?” Egy mama azt kérdi: „A Jóska éhes?” A Jóska

megjelenik az ablakban, kopasz, elszánt gyerek, nagy néz ki, mint egy rikkancs. Rekedt hangja van. Azt mondja nem éhes. „Na, az egy nagy csoda, ha te nem vagy éhes” — mondja a mama boldogan. A gyerekek csak néznek ki a szülők beszélnek: „Jók legyetek!” Egy mama, aki száz-féle dolgot kérdezett már, végre egész unottan azt kérdezte: „a fogkeféket elvittétek?” Láttam egy szegény szomorú papát, aki mindenkinek köszönt. Így akarta elérni, hogy a gyerekekre vigyázzanak. Megmutatták a legkisebb lánykát, Molnár Ilonkának hívják, kilenc éves. Olyan csöpp. Egy évesnek néz ki. Hátán vörös batyut cipel, barna arca van és roppant élénk szemű. Olyan csöpp, mint egy polyás. A kedves tanítónő azt mondja róla: „Olyan helyes, olyan kitartó és nem sir”. A csöpp kis Ilonka vidáman felugrik a kocsira és bemegy a kupéba. Odabent energikusan helyet csinált magának. Egy leány ki akarta nyomni a helyéről, a kis Ilonka, mint egy szöcske, olyat ugrott és szidni kezdte a leányt, aki megijedt a kis babaszemtől és elült onnan.

Egy szegény írodaszolga bucsuzik a lányától. Kezében zsebkendő, sir. „Viseld jól magad — mondja az írodaszolga. — Szót fogadjál és irjál apukának”. Többet nem tud mondani. Még egyszer ránéz a leányára keserűen, sirva. Bajusza, arca teli van sirással. Aztán leszáll és elsiet. A gyerekek mind jókedvűek, a szülők szomorúak és sirnak. „Géza ne legyen kint a kezéd!” Mancikám, kiesél a kocsiból”. „Hallottad, ne gyere az ablakhoz!” Csupa rosszkedvű minden szülő, a gyerekek pedig jókedvűek, a kis csavargók már menni, repülni szeretnének. De egy gyerek mégis

sir. Kezében zászló, karján karszalag, fején sport-sapka és sir. Le kell venni a kocsiról, nem akar elmenni. A sneidig zászlósnak taknyos az orra a sirástól, Záborszky Lászlónak hívják, a Gát-utcában lakik. Alacsony gyerek, öreges arca van, fuszékli van rajta, a lábai görbék, szőrösek. Olyan, mint egy öreg veterán, kezében a hűtlenül elhagyott zászlóval s a sneidig karszalaggal, ahogy bóg és ordít, hogy ő nem megy el. Nem akar elmenni. A kormánybiztos kedves, jószívű felesége odatérdel Záborszky László elé és békíti, simogatja. Mit akar? Nem akar elmenni. Nem utazik el, haza akar menni a Gát-utca. És sir és bóg, hogy ő nem akar ezekkel menni, hanem a Gát-utcalakkal.

— Van ott valami barátod?

— Van! — felelte a zászlós a karszalaggal.

— Van! — felelte, miközben sneidígen rágtta a zsebkendőjét.

— Hát ki van?

A zászlós hangosan sirni kezdett:

— A Weisz László!

Avval akar menni. A Weisz Lászlóval. Hát azt mondták neki, jól van, menjen haza s majd megy a Gát-utcalakkal s a Weisz Lászlóval.

Ott áll a katonazenekar. Mikor a vonat lélegzik egyet s megindul, a katonazenekar örült zajjal zenélni kezd. Árnyas erdőben szeretnék élni nyáron át! zengi a zenekar s a dobok és réztányérok siketlően, de azért lelkesedve harsognak. A vonat horkol és szuszog, a zene szól, egy őszülő papa azt kiabálja: „Őcs! ki ne esetek”, a főhad-

nagy tiszteleg mereven, ahogy a főhadnagyoktól látta az Érdekes ujságban. Egy mafila gyerek kibámul és lögatja a nyelvét az ablakon. Egy stréber, nagy, kopasz, érvényesülni akaró kölyök elkiabálja magát, éljen a kormánybiztos, a zene mind erősebben szól, a gyerekek csibészesen állnak az ablakokban egymás fölé kapaszkodva, mint a menet-században az önkéntesek. Olyan lelkesítő és izgalmas kép ez, a monoklis, kedves kormánybiztos lengeti a zsebkendőt, a gyerekek sítivanak és boldogok, a vonat fűtyül, a zenekar harsog. „csinálj neki helyet”, ordítja a szülő, a másik azt kiabálja, „vesd le a kabátot”. A vonat folyton messzebb van, a zene folyton gyöngébben szól, néhány szülő szalad a vonat után s a nagy izgalomban gyerekneveket kiabálnak: „Manci, Manci, Imre!” „Mancika” hallatszlik még egyszer egy szegény anya szájáról és egész elmegy a vonat. Csönd lesz. A hivatalos urak kezét fognak, a szülők sirnak, a főhadnagy leporolja magát. Vége a mulatságnak.

Nádas Sándor.